

บทที่ 4

ผลการศึกษาและวิจารณ์

ข้อมูลการผลิต การส่งออกและการนำเข้าไก่ไข่พ่อแม่พันธุ์ ในช่วงปี 2544-2548

ด้านการผลิต

เป็นที่ทราบกันว่า การระบาดของโรคไข้หวัดนกในประเทศไทยเมื่อต้นปี พ.ศ. 2547 ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ปีกทุกชนิด อันเป็นผลเนื่องจากรัฐบาลได้ใช้มาตรการทำลายสัตว์ปีกทุกชนิดในรัศมี 5 กม. จากจุดพบโรค และห้ามเคลื่อนย้ายสัตว์ปีกทุกประเภท รวมถึงผลิตผล (ไข่) ในพื้นที่ 50 กม. โดยหากพิจารณาถึงจำนวนไก่ไข่ทั้งประเทศหลังการระบาดของโรคไข้หวัดนกครบ 1 ปี เมื่อเทียบกับจำนวนที่มีอยู่ก่อน (ณ 1 มกราคม 2547 เทียบกับข้อมูลเมื่อ 1 มกราคม 2548 หรือ 1 ปี หลังจากพบโรค) มีปริมาณลดลง 28.2% (ตารางที่ 6) สอดคล้องกับข้อมูลจำนวนไก่ในช่วง 4 เดือนแรกของการทำลายไก่ไข่ ที่มีจำนวนไก่ลดลงถึงร้อยละ 50.4 (ณ วันที่ 1 เมษายน 2547 เทียบกับ 1 มกราคม 2547; ตารางที่ 7) อย่างไรก็ตาม ปริมาณผลผลิตทั้งปีของประเทศ ในปี 2547 มีการผลิตไข่ไก่ได้น้อยกว่าปี 2546 ร้อยละ 25.9 (6,555 vs. 9,230 ล้านฟอง; ตารางที่ 6) แต่ในปี 2548 มีการผลิตเพิ่มขึ้นจากปี 2547 ประมาณ 8.4% แต่ปริมาณการผลิตทั้งหมดที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว ยังมีปริมาณน้อยกว่าการผลิตได้ในปี 2546

ในส่วนของปริมาณไข่ไก่ใน จ.เชียงใหม่ พบว่า จำนวนไก่ไข่ทั้งจังหวัดหลังการระบาดของโรคไข้หวัดนกครบ 1 ปี เมื่อเทียบกับจำนวนที่มีอยู่ก่อน มีปริมาณลดลง 26.4% (1.5 vs. 2.0 ล้านตัว) สอดคล้องกับข้อมูลจำนวนไก่ในช่วง 4 เดือนแรกของการทำลายไก่ไข่ (ตารางที่ 7) ที่มีจำนวนไก่ลดลงถึง 35.4% (ณ วันที่ 1 เมษายน 2547 เทียบกับ 1 มกราคม 2547) การผลิตไข่ไก่ทั้งปีใน จ.เชียงใหม่ จึงผลิตได้น้อยกว่าปี 2546 จำนวน 24.7% ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการทำลายแม่ไก่ในช่วงวิกฤตไข้หวัดนก มีผลทำให้ต้องสูญเสียแม่ไก่ไปจำนวนหนึ่ง

ตารางที่ 6 จำนวนไก่ไข่และผลผลิตไข่ไก่ทั้งประเทศและใน จ.เชียงใหม่ ทั้งช่วงระยะก่อนและหลังการระบาดของโรคไข้หวัดนก (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2550)

ปี	ทั่วประเทศ		จ.เชียงใหม่	
	(ล้านตัวหรือล้านฟอง)	(%)	(ล้านตัวหรือล้านฟอง)	(%)
จำนวนไก่ไข่^{1/}				
2546	41.00		2.032	-
2547	41.50	+1.20	2.015	-0.80
2548	29.80	-28.20	1.483	-26.40
2549	33.96	+13.96	NA	-
2550	36.72	8.13	NA	-
จำนวนไข่ไก่^{2/}				
2546	9,230	-	421.462	-
2547	6,555	-25.90	317.173	-24.70
2548	7,811	+8.40	360.394	+13.60
2549	8,906	+20.14	NA	-
2550	10,034	+12.67	NA	-

^{1/} ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม

^{2/} ข้อมูลทั้งปี

NA = No data available

ตารางที่ 7 จำนวนไก่ไข่ในช่วงเดือนเมษายน ปี 2547 เทียบกับปี 2546 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2548)

ปี	ทั่วประเทศ		จ.เชียงใหม่	
	(ล้านตัว)	(%)	(ล้านตัว)	(%)
จำนวนไก่ไข่				
1 มกราคม 2546	41.00		2.032	-
1 มกราคม 2547	41.50	+1.20	2.015	-0.80
1 เมษายน 2547 ^{1/}	20.90	-50.40	0.714	-35.43

^{1/} สำนักสัตวศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 5 (2548)

ด้านการส่งออกไข่ไก่

การส่งออกไข่ไก่สด ผลแสดงไว้ในตารางที่ 8 ปรากฏว่า ตลอดปี 2547 มีปริมาณลดลงจากปี 2546 กว่า 70% (54.2 vs. 203.4 ล้านฟอง) ซึ่งน่าจะมีสาเหตุมาจากลูกค้าต่างประเทศปฏิเสธหรือชะลอการนำเข้าไข่ไก่จากไทย เนื่องจากกลัวการติดเชื้อโรคไข้หวัดนก แม้ว่าในช่วงดังกล่าวราคา

ไข่ในประเทศจะต่ำมากก็ตาม (คนไทยไม่บริโภคไข่เลย) แต่ก็ไม่มี การส่งออก ส่วนกรณีแม่ไก่หรือ ไก่ไข่มีชีวิตนั้นไม่พบรายงานว่ามีการส่งออกเช่นกัน

ตารางที่ 8 ปริมาณการส่งออกไข่ไก่สดของประเทศไทยในช่วงปี 2544-2548 (กรมศุลกากร, 2548)

ปี	ล้านฟอง	(%)
2544	39.5	
2545	38.5	- 2.5
2546	203.4	+ 428.3
2547	54.2	- 73.4
2548	110.9	+ 104.9

การนำเข้าไก่พันธุ์

เมื่อพิจารณาถึงการนำเข้าไก่ทั้งประเภทพ่อแม่พันธุ์ (parent stock) และปู่ย่าพันธุ์ (grand parent stock) ในปี 2547 หรือหลังจากได้ทำลายไก่ไปแล้วเมื่อต้นปี พบว่า มีการนำเข้าปู่ย่าพันธุ์ ลดลง 34.9% แต่นำเข้าพ่อแม่พันธุ์สูงมาก (179.0%) เมื่อเทียบกับปี 2546 (ตารางที่ 9) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แม่ไก่ไข่ถูกทำลายไปจำนวนมากในช่วงที่เกิดวิกฤตครั้งแรก และอาจเนื่องจากการปลด ระวังแม่พันธุ์ออกไปเร็วกว่ากำหนด เพราะในช่วงประมาณ 1-3 เดือนหลังเกิดวิกฤตมีการนำลูกไก่ ไข่หรือไก่สาวเข้าเลี้ยงน้อยมาก ซึ่งมีผลเนื่องจากราคาไข่ไก่ตกต่ำอย่างมาก รวมทั้งต้องปฏิบัติตาม มาตรการควบคุมการระบาดของโรคไข้หวัดนก เช่น ฟาร์มที่สัตว์ปีกถูกทำลายต้องเว้นระยะไป 90 วัน เพื่อปรับปรุงฟาร์ม พักโรงเรือน รวมตลอดถึงต้องขออนุญาตจากหน่วยงานราชการจึงจะนำไก่ เข้าเลี้ยงใหม่ได้

ตารางที่ 9 ปริมาณการนำเข้าพันธุ์ไก่ไข่ทั้งระดับปู่ย่าและพ่อแม่พันธุ์ของประเทศไทยในช่วงปี 2544-2548 (กรมปศุสัตว์, 2548ก)

ประเภท	ปู่ย่าพันธุ์ (พันตัว)	(%)	พ่อแม่พันธุ์ (พันตัว)	(%)
2544	10.5	-	389.9	-
2545	-	-	249.1	-36.1
2546	10.9	-	239.9	-3.7
2547	7.1	-34.9	669.3	+179.0
2548	6.9	-2.8	243.4	-63.6

จากข้อมูลการนำเข้าพ่อแม่พันธุ์ไก่ไข่ดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลการนำเข้าไก่แม่พันธุ์เป็นรายเดือน โดยพบว่ามีการนำเข้าสูงมากในเดือนมีนาคม-พฤษภาคม 2547 (98,766, 203,805 และ 101,500 ตัว ตามลำดับ; ตารางที่ 10) ทั้งนี้เพราะการนำเข้าพันธุ์ไก่ระดับพ่อแม่พันธุ์จะใช้เวลาประมาณ 8 เดือน จึงผลิตลูกไก่อายุ 1 วันจำหน่ายให้กับเกษตรกรได้ กรณีเช่นนี้จากข้อมูลดังกล่าว ลูกไก่จะเริ่มทยอยออกสู่ท้องตลาดประมาณเดือนตุลาคม 2547 เป็นต้นไป ซึ่งเกษตรกรพร้อมจะกลับมาเลี้ยงไก่ใหม่ หลังจากได้รับเงินชดเชยและฟื้นฟูกิจการจากภาครัฐฯ แต่ถ้าเป็นระดับปู่ย่าพันธุ์ต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า 1 ปีครึ่ง (~ 18 เดือน) จึงจะได้ลูกไก่ที่นำไปเลี้ยงเพื่อการผลิตไข่ในเชิงการค้าได้

อย่างไรก็ดี สำหรับการนำเข้าไก่พ่อแม่พันธุ์ในปี 2548 กลับพบว่า มีปริมาณลดลงอย่างมากเมื่อเทียบกับปี 2547 และไม่ต่างจาก ปี 2546 ทั้งนี้เพราะมีการนำเข้าไก่พ่อแม่พันธุ์ช่วงปี 2547 เพื่อทดแทนไก่ไข่ที่ถูกทำลายไปจากการทำลายตามมาตรฐานของกรมปศุสัตว์ พอปี 2548 จึงนำเข้าน้อยลงและเป็นไปตามปกติ

ตารางที่ 10 ปริมาณการนำเข้าพ่อแม่พันธุ์ไก่ไข่ในปี 2546-2548 (กรมปศุสัตว์, 2548ก; หน่วย:ตัว)

เดือน	2546		2547		2548	
	เพศผู้	เพศเมีย	เพศผู้	เพศเมีย	เพศผู้	เพศเมีย
มกราคม	3,548	29,508	660	5,500	3,260	25,420
กุมภาพันธ์	-	-	4,869	35,660	903	6,020
มีนาคม	4,140	34,500	14,565	98,766	1,430	11,000
เมษายน	-	-	42,618	203,805	2,994	23,500
พฤษภาคม	1,740	14,500	29,747	101,500	4,158	33,152
มิถุนายน	782	6,010	930	13,074	1,890	14,300
กรกฎาคม	2,570	21,840	-	-	3,370	16,800
สิงหาคม	2,588	20,500	4,080	31,994	1,261	9,700
กันยายน	4,770	39,120	5,760	48,000	23,070	16,640
ตุลาคม	4,480	36,900	1,300	10,000	870	5,800
พฤศจิกายน	-	-	960	8,000	-	-
ธันวาคม	1,040	11,360	980	6,537	4,442	33,422
รวม	25,658	214,238	106,469	562,836	47,648	195,754
รวมทั้งหมด	239,896		669,305		243,402	

ผลการสำรวจฟาร์มผู้เลี้ยงไก่ไข่ใน จ.เชียงใหม่

ข้อมูลฟาร์มที่ใช้ศึกษา

จากการสำรวจความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่โดยใช้แบบสอบถามชุดที่ 1 จำนวน 69 ราย พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ใน อ.สันกำแพง (24 ราย; 34.8%) อ.หางดง (23 ราย; 33.3%) และ อ.สารภี (17 ราย; 24.6%) ส่วนใน อ.สันป่าตอง อ.จอมทอง และ อ.ดอยสะเก็ดมีเพียงแห่งละ 1-2 ราย (1.4 – 2.9%) ส่วนแบบสอบถามชุดที่ 2 ซึ่งต้องการข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตไข่ไก่ได้สำรวจกับฟาร์มไก่ไข่ ส่วนใหญ่อยู่ใน อ.สันทราย (5 ราย; 41.7%) อ.หางดง (4 ราย; 33.3%) ส่วนใน อ.จอมทอง และ อ.สันกำแพง มีจำนวน 2 และ 1 ราย (16.7 และ 8.3%, ตามลำดับ)

ตารางที่ 11 จำนวนและที่ตั้งฟาร์มไก่ไข่ที่ใช้ในการศึกษารังนี้

	แบบสอบถามชุดที่ 1 ¹		แบบสอบถามชุดที่ 2 ²	
	(ราย)	(%)	(ราย)	(%)
ที่ตั้งฟาร์ม				
หางดง	23	33.3	4	33.3
ดอยสะเก็ด	1	1.5	-	-
สันป่าตอง	2	2.9	-	-
จอมทอง	2	2.9	2	16.7
สันกำแพง	24	34.8	1	8.3
สารภี	17	24.6	-	-
สันทราย	-	-	5	41.7
รวม	69	100.0	12	100.0
ลักษณะของฟาร์ม				
ไม่ถูกทำลาย	10	14.5	6	50.0
ถูกทำลาย	59	85.5	6	50.0
มีไก่ป่วยตายในฟาร์ม	3	5.1 ³	-	-
ไม่มีไก่ป่วย/อยู่ในรัศมีการทำลาย	56	94.9 ³	6	100.0 ³
รวม	69	100.0	12	100.0

¹ สำรวจในเดือนกรกฎาคม 2547–กรกฎาคม 2548

² สำรวจเดือนมีนาคม - เดือนธันวาคม 2549

³ ร้อยละของกลุ่มที่ถูกทำลาย

ทั้งนี้ในส่วน of ข้อมูลฟาร์มจากแบบสอบถามชุดที่ 1 พบว่า เกษตรกรจำนวน 85.5% ของกลุ่มตัวอย่าง (59 ราย) เป็นฟาร์มสัตว์ปีกที่ถูกทำลายภายใต้เงื่อนไขรัศมี 5 กม. จำนวน 56 ราย

(94.9%) และมีไก่ในฟาร์มป่วยตายจำนวน 3 ราย (5.1%) ส่วนที่เหลือเป็นฟาร์มไม่ถูกทำลาย (14.5%) สาเหตุที่มีการพบเชื้อโรคใช้หวัดนกในพื้นที่ จ. เชียงใหม่นั้น จากการสัมภาษณ์เกษตรกรพบว่า เป็นเพราะฟาร์มนกกระทาไข่ใน จ. เชียงใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้ผสมพันธุ์เอง จะไปนำพันธุ์จากพื้นที่อื่นเข้ามา จึงมีเชื้อโรคใช้หวัดนกปะปนมาด้วย ทำให้เกิดการระบาดโดยเกษตรกรไม่ทราบมาก่อน ส่วนการสำรวจในครั้งที่ 2 (แบบสอบถามชุดที่ 2) มีฟาร์มที่ถูกและไม่ถูกทำลายอย่างละ 6 ฟาร์มโดยสาเหตุการทำลายอยู่ภายใต้เงื่อนไขรัศมี 5 กม. ทุกฟาร์ม (ตารางที่ 11)

จากข้อมูลตารางที่ 12 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่จากแบบสอบถามชุดที่ 1 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (53 ราย; 76.8%) และมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงปริญญาตรี 2-6 ราย (2.9-8.7%) ส่วนจากแบบสอบถามชุดที่ 2 มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 7 ราย (58.3%) ปริญญาตรี 3 ราย (25.0%) และที่เหลืออีก 2 ราย (16.7%) จบในระดับประถมศึกษา ด้านขนาดฟาร์มของผู้ตอบแบบสอบถามชุดที่ 1 พบว่า เป็นฟาร์มขนาดเล็ก 40 ราย (58.0%) ส่วนที่เหลือ เป็นฟาร์มขนาดกลางและใหญ่ (16 และ 13 ราย) ด้านโรงเรือนส่วนใหญ่เป็นโรงเรือนเปิดมีจำนวน 63 ราย (91.3% ของกลุ่มตัวอย่าง) ในขณะที่แบบโรงเรือนปิดมีจำนวน 6 ราย (8.7% ของกลุ่มตัวอย่าง) สำหรับแบบสอบถามชุดที่ 2 เป็นฟาร์มขนาดเล็ก และกลางจำนวน 8 และ 4 ราย (66.7 vs. 33.3%) แยกเป็นฟาร์มเปิดและปิดอย่างละ 6 ราย ด้านรายได้ของแบบสอบถามชุดที่ 1 ส่วนใหญ่ 41 ราย (59.4% ของกลุ่มตัวอย่าง) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท ส่วนที่เหลือจำนวน 28 ราย มีรายได้มากกว่า 10,001 บาท/เดือน ส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามชุดที่ 2 ทุกรายมีรายได้ระหว่าง 5,000-15,000 บาท ด้านแผนการป้องกันและควบคุมโรคของฟาร์มในแบบสอบถามชุดที่ 1 ส่วนใหญ่ 49 ราย (71.0%) ในช่วงก่อนเกิดวิกฤตใช้หวัดนก (ก่อนปี 2547) ยังไม่มีแผนการป้องกันโรคของฟาร์ม เช่น ไม่มีการควบคุมนก หนูหรือสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคนิดอื่นที่จะเข้ามาในโรงเรือน ไม่มีการควบคุมบุคคลภายนอกก่อนเข้าฟาร์ม ไม่มีการพ่นยาฆ่าเชื้อสำหรับรถยนต์ ไม่มีอ่างน้ำยาฆ่าเชื้อสำหรับจุ่มเท้าก่อนเข้าโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ หรือเปลี่ยนน้ำยาฆ่าเชื้ออย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น โดยมีเพียง 20 ราย (29.0%) เท่านั้นที่ได้ปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว

ในส่วนของแผนการป้องกันโรคระบาดจากข้อมูลแบบสอบถามชุดที่ 2 ที่สัมภาษณ์ในปี 2548 นั้น พบว่าเกษตรกรต้องปรับฟาร์มให้มีแผนป้องกันและควบคุมโรคตามเงื่อนไขของกรมปศุสัตว์ เพราะไม่เช่นนั้นจะไม่สามารถเลี้ยงไก่ไข่ได้อีกต่อไป ทั้ง 12 รายจึงมีแผนการป้องกันควบคุมโรคทั้งหมด

ตารางที่ 12 ข้อมูลของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ใน จ.เชียงใหม่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

	แบบสอบถามชุดที่ 1 ^{1/}		แบบสอบถามชุดที่ 2 ^{2/}	
	(ราย)	(%)	(ราย)	(%)
การศึกษา				
ประถมศึกษา	53	76.8	2	16.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	4	5.8	0	0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	6	8.7	7	58.3
ปวช./ปวส.	2	2.9	0	0
ปริญญาตรีขึ้นไป	4	5.8	3	25.0
ขนาดฟาร์ม				
เล็ก (1,000-5,000 ตัว)	40	58.0	8	66.7
กลาง (5,001-10,000 ตัว)	16	23.2	4	33.3
ใหญ่ (>10,000 ตัว)	13	18.2	0	0
โรงเรียน				
เปิด	63	91.3	6	50.0
ปิด	6	8.7	6	50.0
รายได้เฉลี่ย/เดือนของครัวเรือน				
<5,000 บาท	0	0	0	0
5,001-10,000 บาท	41	59.4	7	58.3
10,001-15,000 บาท	12	17.4	5	41.7
15,001-20,000 บาท	5	7.2	0	0
>20,000 บาท	11	15.9	0	0
แผนการป้องกัน/ควบคุมโรค				
มี	20	29.0	12	100.0
ไม่มี ^{3/}	49	71.0	0	0

^{1/} สํารวจในเดือนกรกฎาคม 2547-กรกฎาคม 2548

^{2/} สํารวจในเดือนมีนาคม - เดือนธันวาคม 2549

^{3/} ไม่มีการควบคุมการเข้าออกของคน ยานพาหนะ รวมทั้งไม่มีบ่อจุ่มน้ำฆ่าเชื้อ และไม่มีตาข่ายกั้นนกเข้าโรงเรียน

ข้อมูลความคิดเห็นด้านต่างๆ

- **ต้นทุนการผลิตและรายได้**

เมื่อพิจารณาจากเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ปีกทั้งถูกและไม่ถูกทำลายในช่วงปี 2547 โดยใช้แบบสอบถามชุดที่ 1 ผลแสดงในตารางที่ 13 ปรากฏว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่กลุ่มตัวอย่างข้างต้น มีรายได้ของครัวเรือนลดลงถึง 49 ราย (71.0% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) โดยไม่มีรายใดเลยที่บ่งว่ามีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้สาเหตุที่เกษตรกรมีรายได้น้อยลง เป็นเพราะค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูงขึ้น กล่าวคือ ร้อยละ 47.8% ของกลุ่มตัวอย่าง ระบุว่ามีการใช้จ่ายสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากต้นทุนการผลิตที่มากขึ้น (56.5% หรือ 39 ราย)

ตารางที่ 13 ความคิดเห็นด้านรายได้จากไก่ไข่ ต้นทุนการเลี้ยงและค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ทั้งกรณีสัตว์ปีกถูกและไม่ถูกทำลายใน จ.เชียงใหม่ (n = 69 ราย)

	รายได้จากไก่ไข่		ต้นทุนการเลี้ยงไก่ไข่		ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	
	(ราย)	(%)	(ราย)	(%)	(ราย)	(%)
ไม่เปลี่ยนแปลง	20	29.0	30	43.5	31	45.0
เปลี่ยนแปลง	49	71.0	39	56.5	38	55.0
เพิ่มขึ้น	0	0	39	56.5 ¹ (100) ²	33	47.8 ¹ (86.9) ²
ลดลง	49	71.0 ¹ (100) ²	0	0	5	7.2 ¹ (13.1) ²
<i>Prob.</i>	**		NS		NS	

** P<0.01

NS = Nonsignificant difference (P>0.05)

¹ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

² ร้อยละของกลุ่มที่เปลี่ยนแปลง

- **วัคซีนไขหวัดนก**

ความคิดเห็นเรื่องวัคซีนไขหวัดนก ผลแสดงไว้ในตารางที่ 14 ปรากฏว่า การทราบหรือไม่ทราบข่าว มีค่าไม่แตกต่างกันอย่างทางสถิติ (P>0.05) อย่างไรก็ตามก็ดี เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 59.4% เห็นด้วยกับการใช้วัคซีนเพื่อป้องกันโรคไขหวัดนก ไม่เห็นด้วยมีเพียง 27.5% แต่อีกส่วนหนึ่ง 13.0% ไม่มีความเห็น เมื่อถามว่าท่านจะทำวัคซีนหรือไม่ 46.4% คิดว่าจะทำ โดยไม่สามารถตอบได้ว่า เมื่อทำวัคซีนไปแล้ว จะมีการกลายพันธุ์ของเชื้อโรคหรือไม่มากถึง 71.0% หรือเท่ากับ 49 ราย จากการที่เกษตรกรไม่มีข้อมูลตรงนี้ จึงไม่รู้ว่าการทำวัคซีนมีผลดีหรือผลเสียอย่างไร (43.5 vs. 56.5%) ซึ่งมีค่าไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ตารางที่ 14 ความคิดเห็นเรื่องวัคซีนป้องกันโรคไข้หวัดนกของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ใน จ.เชียงใหม่ (n = 69)

	ราย	(%)	Prob.
การทราบข่าวเรื่องวัคซีน			
ทราบ	41	59.4	NS
ไม่ทราบ	28	40.6	
การทำวัคซีน			
เห็นด้วย	41	59.4	**
ไม่เห็นด้วย	19	27.5	
ไม่ทราบ	9	13.0	
ท่านจะทำวัคซีนวัคซีนหรือไม่			
ทำ	32	46.4	*
ไม่ทำ	14	20.3	
ไม่แน่ใจ	23	33.3	
การกลายพันธุ์หลังจากทำวัคซีน			
ทำให้กลายพันธุ์	16	23.2	**
ไม่ทำให้กลายพันธุ์	4	5.8	
ไม่แน่ใจ	49	71.0	
ผลดี ผลเสีย จากการทำวัคซีน			
ผลดี	30	43.5	NS
ผลเสีย	39	56.5	

* P<0.05

NS = Non-significant difference (P>0.05)

** P<0.01

• การบริโภคสัตว์ปีกและผลิตภัณฑ์

จากการได้รับข่าวสารเรื่องโรคไข้หวัดนกทางสื่อมวลชน โดยรัฐฯ มิได้ประเมินสถานการณ์มาก่อน ก่อให้เกิดความตื่นตระหนกอย่างมากต่อคนไทย มีผลทำให้การบริโภคสัตว์ปีก (ผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์) ลดลงทันที การศึกษาในครั้งนี้ได้สอบถามผู้เลี้ยงไก่ไข่โดยตรง ผลแสดงไว้ในตารางที่ 15 ปรากฏว่า ในช่วงที่เกิดโรคใหม่ๆ เกษตรกรกลุ่มนี้ เชื่อว่าจะติดโรคนี้น้อยกว่าไม่เชื่อ (37.7 vs. 59.4%) ส่วนที่ระบุว่าไม่ทราบมีเพียงเล็กน้อย เช่นเดียวกับการสำรวจเมื่อเดือนกรกฎาคม 2547 - กรกฎาคม 2548 หรือหลังจากทำลายสัตว์ปีกไปแล้วประมาณ 1 ปี ความเชื่อดังกล่าวยังคงเดิม

คือ ไม่เชื่อว่าจะติดโรคมึร้อยละ 60.9 ทั้งนี้เข้าใจว่าเกษตรกรได้รับความรู้เพิ่มเติม และได้รับข่าวสารจากหลายแหล่ง ในส่วนการบริโภคสัตว์ปีกของคนในครอบครัว ส่วนใหญ่ 65.2% ยังบริโภคตามปกติ ทั้งนี้เป็นเพราะมั่นใจว่าไก่ของตัวเองไม่เป็นโรค รวมทั้งไก่ที่ถูกทำลายไปก็ไม่ได้เป็นโรค แต่ต้องถูกฆ่าตายตามมาตรการ 5 กม. ดังกล่าวข้างต้น

ตารางที่ 15 ความคิดเห็นด้านความเชื่อต่อการบริโภคสัตว์ปีก และระดับการบริโภคในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างผู้เลี้ยงไก่ไข่ใน จ. เชียงใหม่ ทั้งกรณีที่สัตว์ปีกถูกและไม่ถูกทำลาย (n=69 ราย)

	ช่วงที่มีการระบาดของโรค		หลังการระบาด ^u	
	(ราย)	(%)	(ราย)	(%)
การบริโภคสัตว์ปีกแล้วทำให้				
ติดโรค	26	37.7	26	37.7
ไม่ติดโรค	41	59.4	42	60.9
ไม่ทราบ	2	2.9	1	1.4
Prob.	**		NS	
การบริโภคของคนในครอบครัว				
ไม่บริโภค	24	34.8	2	2.9
บริโภคตามปกติ	45	65.2	67	97.1
Prob.	**		*	

* P<0.05

** P<0.01

NS = Non-significant difference (P>0.05)

^u สํารวจเมื่อเดือนกรกฎาคม 2547- กรกฎาคม 2548

- ความเหมาะสมในการทำลายสัตว์ปีก

เกษตรกรที่ไปสัมภาษณ์ทั้งหมด 59 ราย ซึ่งเป็นฟาร์มที่สัตว์ปีกถูกทำลาย ร้อยละ 27.5 ของกลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรคาดว่าสัตว์ปีกของตนจะต้องถูกทำลาย แม้ว่าส่วนใหญ่ (72.5%) ระยะเวลาๆ จะไม่คาดคิดก็ตาม (ตารางที่ 16) ซึ่งเกือบทั้งหมด คือ ร้อยละ 94.2 ไม่เห็นด้วยกับการทำลายสัตว์ปีก โดยส่วนใหญ่คิดว่าสัตว์ปีกที่เลี้ยงอยู่มีสุขภาพปกติดีไม่ควรทำลาย และมีความสงสารสัตว์ ส่วนที่เห็นว่าสมควรแล้วมีจำนวนเล็กน้อย (5.8% ของกลุ่มตัวอย่าง) เพราะกลัวการติดโรคมารุ่คน

ตารางที่ 16 ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ใน จ.เชียงใหม่ ต่อมาตรการของภาครัฐฯ ในการทำลายไก่ไข่ (n=59)

	ราย	(%)	Prob.
ในช่วงแรกเมื่อเริ่มเกิดโรค			
คาดคิดว่าต้องถูกทำลาย	16	27.5	
ไม่คิดว่าจะถูกทำลาย	43	72.5	**
ไม่มีความเห็น	0	0.0	
การทำลายสัตว์ปีก			
เห็นสมควร	3	5.8	
ไม่เห็นสมควร	55	94.2	**
ไม่มีความเห็น	1	1.7	

** P<0.01

- การใช้และปรับเปลี่ยนโรงเรือน

หลังจากมีการทำลายสัตว์ปีกไปแล้วเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (84.7%) จะปล่อยโรงเรือนทิ้งไว้เฉยๆ เนื่องจากเลี้ยงสัตว์ปีกชนิดเดิมไม่ได้ ตามเงื่อนไขการควบคุมโรคของกรมปศุสัตว์ และ OIE ส่วนอีก 10.2% ประสงค์จะปรับปรุงใหม่ โดยเกษตรกรหลายรายต้องเปลี่ยน/ปรับปรุงฟาร์มเป็นระบบปิด ยกตัวอย่างกรณีของผู้เลี้ยงไก่ไข่ที่มีคู่สัญญากับบริษัท (Contract farming) ทางบริษัทจะไม่ส่งไก่ให้เลี้ยงถ้าไม่ปรับปรุงโรงเรือนเป็นโรงเรือนปิด ส่วนที่เหลืออีก 5.1% ของกลุ่มตัวอย่างจะนำโรงเรือนไปทำอย่างอื่น เช่น รื้อทำลายและขายอุปกรณ์โรงเรือนไป (90%) เป็นต้น (ตารางที่ 17)

สำหรับความเห็นต่อการตัดสินใจเพื่อกลับมาเลี้ยงสัตว์ใหม่นั้น พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการเลี้ยงชนิดเดิมต่อไปมากกว่าเปลี่ยนไปเลี้ยงสัตว์ชนิดอื่น หรือเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่นเลยอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง (67.8 vs. 6.8-22.0% ของกลุ่มตัวอย่าง; ตารางที่ 17) ส่วนกรณีความยากง่ายต่อการปรับปรุงโรงเรือนจากแบบเปิดไปสู่แบบปิด ตามเงื่อนไขของรัฐบาลที่กำหนดออกมาในช่วงแรกๆ นั้น ผู้เลี้ยงไก่ไข่ระบุว่า ยากต่อการปฏิบัติหรือทำไม่ได้ถึง 76.3% ของกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 17) ส่วนความเห็นประเด็นความตั้งใจที่จะขยายฟาร์มเลี้ยงสัตว์ให้มากขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากได้รับเงินชดเชยและช่วยเหลือ รวมทั้งความรู้ทางวิชาการจากภาครัฐฯ แล้วนั้น ปรากฏว่า มีเพียง 10.2% ของกลุ่มตัวอย่างเท่านั้นที่ระบุว่า จะขยายฟาร์มเพิ่ม ส่วนที่เห็นความเห็นว่า ไม่ขยาย เลี้ยงเท่าเดิมมีประมาณครึ่งหนึ่ง (55.9%) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่เหลือ 33.9% ยังไม่มีความเห็น ยังตัดสินใจไม่ได้ว่า จะ

ขยายฟาร์มหรือไม่ เนื่องจากต้องคำนึงถึงเงื่อนไขการควบคุมและเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกอย่างเข้มงวดของกรมปศุสัตว์ ซึ่งประเด็นนี้อาจนำไปสู่การขยายฟาร์มแบบก้าวกระโดดของบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่ได้

ตารางที่ 17 ความคิดเห็นด้านการใช้โรงเรือนหลังสัตว์ปีกถูกทำลาย การตัดสินใจที่จะเลี้ยงสัตว์ชนิดใหม่ การเปลี่ยนโรงเรือนเป็นระบบปิด และแนวคิดในการขยายฟาร์มของกลุ่มตัวอย่างผู้เลี้ยงไก่ไข่ใน จ.เชียงใหม่ (n = 59)

	ราย	(%)	Prob.
การใช้โรงเรือน			
ทิ้งไว้เฉยๆ	50	84.7	
ปรับปรุงใหม่	6	10.2	**
ใช้ทำอย่างอื่น ^{1'}	3	5.1	
การตัดสินใจเลี้ยง			
เลี้ยงชนิดเดิมต่อไป	40	67.8	
เปลี่ยนสัตว์ชนิดใหม่ ^{2'}	4	6.8	**
ไม่เลี้ยงเปลี่ยนอาชีพ ^{3'}	13	22.0	
ไม่มีความเห็น	2	3.4	
เปลี่ยนโรงเรือนเป็นระบบปิด			
ปฏิบัติได้	14	23.7	NS
ปฏิบัติไม่ได้	45	76.3	
การขยาย			
ขยายเพิ่มขึ้น	6	10.2	
ไม่ขยายเท่าเดิม	33	55.9	**
ไม่มีความเห็น	20	33.9	

** P < 0.01

NS = Non-significant difference (P > 0.05)

^{1'} รือทำลาย และจำหน่าย (90%), ใช้เลี้ยงสัตว์อื่น (สุกรและโค 10%)

^{2'} เลี้ยงปลา

^{3'} ทำสวน และรับจ้าง

Copyright © by Chiang Mai University = All rights reserved

การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและผลกำไรจากการปรับเปลี่ยนสภาพฟาร์ม

ต้นทุนการผลิตและผลกำไร

การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตของฟาร์มไก่ไข่ที่เลี้ยงตั้งแต่ 1,000 ตัวขึ้นไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ใน จ.เชียงใหม่ จำนวน 12 ราย โดยครึ่งหนึ่ง (6 ราย) ได้ปรับเปลี่ยนโรงเรือนจากแบบเปิดไปเป็นแบบโรงเรือนปิด ตามมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคไข้หวัดนก รวมทั้งเป็นเงื่อนไขหนึ่งสำหรับการให้เงินกู้ของสถาบันการเงิน ผลการเปรียบเทียบข้อมูลในช่วงก่อนเกิดโรค (เฉลี่ยตลอดปี 2546) และภายหลังจากใช้มาตรการดังกล่าว (เฉลี่ยปี 2548) ผลแสดงไว้ในตารางที่ 18 ปรากฏว่า ต้นทุนการผลิตโดยรวมซึ่งประกอบด้วยต้นทุนผันแปร (ค่าแรงงาน อาหาร ยาและสารฆ่าเชื้อ น้ำและไฟฟ้า น้ำมันเชื้อเพลิง ค่าซ่อมแซมต่างๆ และค่าเสียโอกาสจากการลงทุน) และต้นทุนคงที่ (ค่าเช่าที่ดิน ค่าเสื่อม โรงเรือนและค่าเสียโอกาส) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($P < 0.01$) ทั้งลักษณะของโรงเรือน (ไม่เปลี่ยน; เป็นแบบโรงเรือนเปิด vs. เปลี่ยน; จากโรงเรือนเปิดเป็นแบบปิด) และช่วงเวลาที่เกี่ยวข้อง (ปี 2546 vs. 2548) โดยการเปลี่ยนแปลงโรงเรือนจากแบบเปิดไปเป็นแบบปิด มีต้นทุนการผลิตเกือบทุกปัจจัยสูงกว่าการใช้โรงเรือนแบบเปิดตลอดอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง ยกเว้น ค่าแรงงาน ค่าพันธุ์ ค่าอาหารไก่ ค่าอุปกรณ์และค่าเช่าที่ดินที่ไม่แตกต่างกัน ทำนองเดียวกับต้นทุนการผลิตไข่ไก่ในปี 2548 (ช่วงหลังจากเกิดโรคไข้หวัดนกในประเทศ) มีค่าสูงกว่าในปี 2546 ซึ่งเป็นช่วงก่อนเกิดโรคไข้หวัดนกอย่างมีนัยสำคัญยิ่งเช่นกัน ยกเว้นเฉพาะปัจจัยด้านค่าแรงงาน ค่าพันธุ์ และค่าเช่าที่ดินที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อย่างไรก็ดีจากการเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตไข่ไก่ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 12 รายข้างต้น พบว่า ค่าปฏิสัมพันธ์ร่วม (interaction) ระหว่างการปรับเปลี่ยนโรงเรือนและช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องไก่ในเกือบทุกปัจจัยการผลิตมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งเช่นกัน (ตารางที่ 18) ทั้งนี้เป็นเพราะภาวะเงินเฟ้อซึ่งเกิดขึ้นตามช่วงเวลา โดยในช่วงหลังหลายปัจจัยมีต้นทุนสูงขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันบางปัจจัยมีการแข่งขันสูงในเชิงธุรกิจ ค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรลงทุนไปกลับเปลี่ยนแปลงไม่มาก หรือไม่ได้เพิ่มขึ้นตามช่วงเวลา เช่น ค่าซ่อมแซม และอุปกรณ์ เป็นต้น นอกจากนี้ ประสิทธิภาพการเลี้ยงดู รวมทั้งประสิทธิภาพของโรงเรือนดีขึ้นเมื่อปรับไปเป็นแบบปิด ด้วยหลายๆ สาเหตุข้างต้นจึงทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ร่วมดังกล่าว หากพิจารณาเป็นรายปัจจัยตามข้อมูลที่แสดงไว้ในตารางที่ 18 จะเห็นได้ว่า บางปัจจัยของการผลิตไข่ไก่ไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วม ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านแรงงาน ค่าพันธุ์ ค่าอุปกรณ์และค่าเช่าที่ดิน

ตารางที่ 18 ต้นทุนการผลิตและผลกำไรของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ใน จ.เชียงใหม่ เมื่อไม่มีการปรับเปลี่ยน (เป็นแบบเปิด) และปรับไปเป็นโรงเรือนปิดทั้งในช่วงก่อนและหลังเกิดโรคไข้หวัดนก (ข้อมูลเฉลี่ยในรอบปี)

ชนิดโรงเรือน (A) ¹⁾	ไม่เปลี่ยนแปลง			เปลี่ยนแปลง			Prob.		
	ก่อน	หลัง	เฉลี่ย	ก่อน	หลัง	เฉลี่ย	A	B	AxB
ช่วงเวลา (B) ²⁾	← (บ./ตัว/ปี) →								
ต้นทุนผันแปร									
ค่าแรงงาน	9.07	9.48	9.28	9.40	11.57	10.48	NS	NS	NS
ค่าพันธุ์	86.10	123.50	104.80	86.10	123.50	104.80	NS	NS	NS
ค่าอาหาร	295.51	320.87	308.19	290.97	340.40	315.68	**	**	**
ค่ายาและสารฆ่าเชื้อ	4.62	5.18	4.90	4.85	6.97	5.91	**	**	**
ค่าน้ำและค่าไฟฟ้า	2.52	4.55	3.53	2.47	10.44	6.45	**	**	**
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	5.50	6.89	6.20	5.55	11.31	8.43	**	**	**
ค่าอุปกรณ์	1.59	1.84	1.72	1.60	1.85	1.72	NS	**	NS
ค่าซ่อมแซม	1.62	2.04	1.83	1.66	2.26	1.96	**	**	**
ค่าเสียโอกาสเงินทุน (10%)	40.65	47.44	44.04	40.26	50.83	45.54	**	**	**
ต้นทุนคงที่									
ค่าเช่าที่ดิน	0.99	1.04	1.01	1.00	1.18	1.09	NS	NS	NS
ค่าเสื่อมโรงเรือน	1.02	1.09	1.06	1.02	2.38	1.70	**	**	**
ค่าเสียโอกาสโรงเรือน (10%)	1.10	1.07	1.08	1.19	3.02	2.10	**	**	**
รวมต้นทุน	450.29	524.99	487.64	446.07	565.67	505.87	**	**	**
ต้นทุนหลังหักผลพลอยได้³⁾	394.25	455.91	425.08	390.03	496.61	443.32	**	**	**
รายได้การขายไข่	404.65	459.81	432.23	397.72	500.75	449.24	**	**	**
อัตรากำไร (%)	72.32	73.45	72.88	71.24	80.08	75.65	**	**	**
ทุนการผลิตไข่ (บ./ฟอง)	1.49	1.70	1.59	1.50	1.69	1.60	NS	**	NS
กำไร⁴⁾ (บ./ตัว/วัน)	0.03	0.01	0.02	0.02	0.01	0.02	NS	*	NS
(บ./ฟอง)	0.04	0.02	0.03	0.03	0.01	0.02	NS	*	NS

* P<0.05

** P<0.01

NS = Non-significant difference (P>0.05)

¹⁾ไม่เปลี่ยนแปลง คือ ยังคงสภาพโรงเรือนแบบเปิดเหมือนเดิม ส่วนการเปลี่ยนแปลงโรงเรือน คือ เปลี่ยนเป็นโรงเรือนปิด²⁾ก่อน คือ ช่วงก่อนเกิดวิกฤตการณ์ไข้หวัดนก (ปี 2546) หลัง คือ ช่วงหลังโรคไข้หวัดนก (ปี 2548)³⁾ผลพลอยได้ คือ ไข่ปลดระวางและมูลไก่ ในปี 2548 กำหนดไว้ที่ 25.20 บ./กก. และตัวละ 6.00 บาท ส่วนปี 2546 กำหนดไว้ที่ 23.20 บ./กก. และตัวละ 5.00 บาท ตามลำดับ⁴⁾ไม่รวมไข่บุบ ไข่แตก ไข่ร้าว ซึ่งเกษตรกรนำมาบริโภคในครัวเรือนเป็นประจำทุกวัน

สำหรับกำไรจากการประกอบธุรกิจการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกรใน จ.เชียงใหม่ ดังกล่าว เมื่อหักรายรับจากการจำหน่ายแม่ไก่ปลดระวางกับมูลไก่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 23.20 บาท/กก. และ 5.00 บาท/ตัว ในปี 2546 ส่วนปี 2548 เท่ากับ 25.20 บาท/กก. และ 6.00 บาท/ตัว ตามลำดับ พบว่า มีต้นทุนการผลิตไข่ไก่ต่อฟองเท่ากับ 1.49 – 1.70 บาท โดยมีผลผลิตไข่อยู่ระหว่าง 71.2 – 80.1% การเลี้ยงไก่ไข่ในโรงเรือนแบบปิด คือ เปลี่ยนจากแบบเปิดในปี 2546 มาเป็นแบบแบบปิดในปี 2548 ทำให้ได้ผลผลิตไข่เพิ่มขึ้นประมาณ 8.9% (80.1 vs. 71.2 %) การปรับเปลี่ยนลักษณะโรงเรือน จึงทำให้ได้ผลผลิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง (75.7 vs. 72.9% ตามลำดับ) โดยผลผลิตในช่วงก่อนการปรับเปลี่ยนไม่มีความแตกต่างกัน (71.2 vs. 72.3%) ทั้งนี้เพราะช่วง ปี 2546 ลักษณะการเลี้ยงเป็นโรงเรือนเปิดเหมือนกัน ผลผลิตไข่ที่ได้จึงไม่ต่างกัน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงผลกำไรที่ได้จากการเลี้ยงไก่ไข่ การปรับเปลี่ยนสภาพโรงเรือนไปเป็นโรงเรือนปิด ไม่ได้ช่วยให้ได้กำไรเพิ่มขึ้นจากการเลี้ยงแบบเดิม ไม่ว่าจะคิดต่อตัวไก่ หรือต่อฟองไข่ก็ตาม ส่วนช่วงเวลาที่เลี้ยงไก่กลับพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ การเลี้ยงในปี 2546 จะได้กำไรมากกว่าปี 2548 (0.04 vs. 0.02 บาท/ฟอง เมื่อเลี้ยงแบบโรงเรือนเปิด และ 0.03 vs. 0.01 บาท/ตัว เมื่อเปลี่ยนจากการเลี้ยงในโรงเรือนเปิดเป็นโรงเรือนปิด, ตารางที่ 18)

ทั้งนี้ อัตราการผลิตไข่และผลกำไรที่ได้จากการเลี้ยงไก่ ไม่พบปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างการปรับเปลี่ยนโรงเรือนและช่วงเวลาที่เลี้ยง

➤ การเปลี่ยนแปลงต้นทุนการผลิตและผลกำไรเมื่อเปลี่ยนสภาพโรงเรือน

การที่ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงโรงเรือนจากโรงเรือนแบบเปิด ซึ่งใช้กันตามปกติในปี 2546 ไปเป็นโรงเรือนแบบปิดในปี 2548 นั้น สาเหตุเนื่องมาจากต้นทุนค่ายาสำหรับการป้องกันและรักษาโรค รวมทั้งสารฆ่าเชื้อโรค ค่าอาหาร ค่าน้ำและไฟฟ้า ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเสื่อมโรงเรือน และค่าเสียโอกาส มีค่าสูงกว่าการเลี้ยงในโรงเรือนแบบเปิดตามเดิมอย่างมีนัยสำคัญ โดยพบว่าเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน (1.56, 24.07, 5.94, 4.37 และ 1.86-3.78 บาท/ตัว ตามลำดับ; ตารางที่ 19) ทั้งนี้เป็นเพราะในช่วงก่อนเกิดโรค เกษตรกรไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการใช้ยาฆ่าเชื้อ ภายหลังจากเกิดโรคไข้หวัดนกแล้ว ทางรัฐฯ ได้กำหนดมาตรฐานฟาร์มเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรค ซึ่งเน้นให้ความรู้ ความเข้าใจต่อการใช้ยาฆ่าเชื้อเพิ่มขึ้น ซึ่งมีทั้งฉีดพ่นรถบรรทุกก่อนเข้าฟาร์ม มีป้อน้ำยาฆ่าเชื้อโรคหน้าโรงเรือน รวมถึงต้นทุนค่ายาและ/หรือวัคซีนที่ใช้ในฟาร์มก็เพิ่มขึ้น ส่วนค่าน้ำและไฟฟ้า ณฐพล (2544) ได้ให้เหตุผลว่า เพิ่มขึ้นเนื่องจากโรงเรือนปิดมีระบบการควบคุมอุณหภูมิ มีทั้งพัดลมในการทำความเย็น และอุปกรณ์ให้แสงสว่าง

ดังนั้นค่าใช้จ่ายหลักๆ จึงเป็นส่วนของไฟฟ้ามากกว่าค่าน้ำ การเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนต้องใช้เงินลงทุนสูง ค่าเสื่อมโรงเรียนและค่าเสียโอกาสเงินลงทุนจึงสูงตาม นอกจากนี้ ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ก็สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน

ตารางที่ 19 การเปลี่ยนแปลงต้นทุนการผลิตและผลกำไรของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ใน จ. เชียงใหม่ เมื่อไม่มีการปรับเปลี่ยน (เป็นแบบเปิด) และปรับไปเป็นโรงเรียนปิดทั้งในช่วงก่อนและหลังเกิดโรคไข้หวัดนก (ข้อมูลเฉลี่ยในรอบปี)

ชนิดโรงเรียน	ไม่เปลี่ยนแปลง ^{1/}	เปลี่ยนแปลง ^{2/}	ต้นทุนเปลี่ยนแปลง
	← (บ./ตัว/ปี) →		
ต้นทุนผันแปร			
ค่าแรงงาน	0.41	2.17	1.76
ค่าพันธุ์	37.40	37.40	0
ค่าอาหาร	25.36	49.43	24.07
ค่ายาและสารฆ่าเชื้อ	0.56	2.12	1.56
ค่าน้ำและค่าไฟฟ้า	2.03	7.97	5.94
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	1.39	5.76	4.37
ค่าอุปกรณ์	0.25	0.25	0
ค่าซ่อมแซม	0.42	0.60	0.18
ค่าเสียโอกาสเงินทุน (10%)	6.79	10.57	3.78
ต้นทุนคงที่			
ค่าเช่าที่ดิน	0.05	0.18	0.13
ค่าเสื่อมโรงเรียน	0.07	1.36	1.29
ค่าเสียโอกาสโรงเรียน (10%)	-0.03	1.83	1.86
รวมต้นทุน	74.70	119.60	44.90
ต้นทุนหลังหักผลพลอยได้ ^{3/}	61.66	106.58	44.92
รายได้การขายไข่	55.16	103.03	47.87
อัตรากำไร (%)	1.13	8.84	7.71
ทุนการผลิตไข่ (บ./ฟอง)	0.21	0.19	-0.02
กำไร ^{4/} (บ./ตัว/วัน)	-0.02	-0.01	0.01
(บ./ฟอง)	-0.02	-0.02	0

^{1/}ไม่เปลี่ยนแปลง คือ ยังคงสภาพโรงเรียนแบบเปิดเหมือนเดิม

^{2/}การเปลี่ยนแปลงโรงเรียน คือ เปลี่ยนเป็นโรงเรียนปิด

^{3/}ผลพลอยได้ คือ ไข่ปลดระวางและมูลไก่ ในปี 2548 กำหนดไว้ที่ 25.20 บ./กก. และตัวละ 6.00 บาท ส่วนปี 2546 กำหนดไว้ที่ 23.20 บ./กก. และตัวละ 5.00 บาท ตามลำดับ

^{4/}ไม่รวมไข่บวบ ไข่แตก ไข่ร่วง ซึ่งเกษตรกรนำมบริโภคในครัวเรือนเป็นประจำทุกวัน

เมื่อพิจารณาต้นทุนทั้งหมด พบว่า ต้นทุนที่สูงขึ้นของทุกปัจจัย ส่งผลให้ต้นทุนการผลิต โดยรวมของการเลี้ยงไก่ไข่ในโรงเรือนที่มีการปรับสภาพจากโรงเรือนเปิดไปเป็นแบบปิด สูงขึ้นเท่ากับ 119.60 บาท/ตัว (ตารางที่ 19) และมีกำไรลดลงเล็กน้อย (0.01 บาท/ตัว/วัน หรือ 0.02 บาท/ฟอง) ในขณะที่การเลี้ยงในโรงเรือนเปิดตลอด จะมีต้นทุนเพิ่มขึ้น 74.70 บาท/ตัว ซึ่งจะเห็นได้ว่าเกษตรกรจะจ่ายเงินออกไปน้อยกว่าการเปลี่ยนสภาพของโรงเรือน ถึง 49.90 บาท/ตัว แต่ผลตอบแทนยังคงได้รับเท่าเดิม (ได้กำไรลดลง 0.02 บาท/ตัว หรือ 0.02 บาท/ฟอง เมื่อเทียบกับปี 2546)

➤ การเปลี่ยนแปลงต้นทุนการผลิตและผลกำไรในปี 2546 เทียบกับปี 2548

ส่วนกรณีต้นทุนการผลิตเมื่อใช้ข้อมูลเฉลี่ยทั้งปีของปี 2548 พบว่า มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของปี 2546 เท่ากับ 21.7% (545.33 vs. 448.18 บาท/ตัว; ดังตารางที่ 20) นั้น มีสาเหตุเนื่องมาจากภาวะเงินเฟ้อ และการปรับราคาสูงขึ้นของบางปัจจัย เช่น เรื่องพันธุ์ไก่ ซึ่งพบว่า แพงขึ้นถึง 37.40 บาท/ตัว โดยในปี 2546 มีราคาเฉลี่ยเพียง 86.10 บาท/ตัว แต่ในปี 2548 ราคากลับสูงขึ้นถึง 123.50 บาท/ตัว ทำนองเดียวกับค่าอาหารไก่ เกษตรกรต้องจ่ายเงินเพิ่มขึ้นถึง 61.93 บาท/ตัว (ราคาอาหารไก่ในปี 2546 เท่ากับ 7.75 บาท/กก. ในขณะที่ปี 2548 เท่ากับ 9.17 บาท/กก.; ตารางภาคผนวก ง ที่ 1) มีผลทำให้ค่าเสียโอกาสจากการลงทุนเพิ่มขึ้นอีก 8.68 บาท/ตัว อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพการเลี้ยงไก่ในปี 2548 ให้อัตราการผลิตไข่สูงกว่าปี 2546 เท่ากับ 5.0% ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการเลี้ยงในโรงเรือนปิด แต่ก็ไม่ช่วยให้ได้ผลกำไรจากการจำหน่ายไข่ในปี 2548 มากกว่าปี 2546 จากข้อมูลของเกษตรกรข้างต้น ผลกำไรจากการเลี้ยงไก่ในอดีต (ปี 2546) มีกำไรมากกว่าปี 2548 เท่ากับ 0.02 บาท/ตัว/วัน หรือ 0.02 บาท/ฟอง (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ต้นทุนการผลิตและผลกำไรของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ใน จ.เชียงใหม่ เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างช่วงก่อน (ปี 2546) และหลังจากเกิดโรคไข้หวัดนก (ปี 2548) โดยเฉลี่ยจากโรงเรียนทั้ง 2 ประเภท

ช่วงเวลา	ก่อน ¹	หลัง ²	ต้นทุนเปลี่ยนแปลง (+/-)
	(บ./ตัว/ปี)		
ต้นทุนผันแปร			
ค่าแรงงาน	9.24	10.53	1.29
ค่าพันธุ์	86.10	123.50	37.40
ค่าอาหาร	293.24	330.64	37.40
ค่ายาและสารฆ่าเชื้อ	4.74	6.08	1.34
ค่าน้ำและค่าไฟฟ้า	2.50	7.50	5.00
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	5.53	9.10	3.58
ค่าอุปกรณ์	1.60	1.85	0.25
ค่าซ่อมแซม	1.64	2.15	0.51
ค่าเสียโอกาสเงินทุน (10%)	40.46	49.14	8.68
ต้นทุนคงที่			
ค่าเช่าที่ดิน	1.00	1.11	0.12
ค่าเสื่อมโรงเรียน	1.02	1.74	0.72
ค่าเสียโอกาสโรงเรียน (10%)	1.15	2.05	0.90
รวมต้นทุน	448.18	545.33	97.15
ต้นทุนหลังหักผลพลอยได้ ^{3/}	392.14	476.26	84.12
รายได้การขายไข่	401.19	480.28	79.10
อัตรากำไร (%)	71.78	76.77	4.99
ทุนการผลิตไข่ (บ./ฟอง)	1.50	1.70	0.21
กำไร ⁴ (บ./ตัว/วัน)	0.03	0.01	-0.02
(บ./ฟอง)	0.04	0.02	-0.02

¹ก่อน คือ ช่วงก่อนเกิดวิกฤตการณ์ไข้หวัดนก (ปี 2546)

²หลัง คือ ช่วงหลังเกิดโรคไข้หวัดนกใน (ปี 2548)

³ผลพลอยได้ คือ ไข่ปลัดกระวางและมูลไก่ ในปี 2548 กำหนดไว้ที่ 25.20 บ./กก. และตัวละ 6.00 บาท ส่วนปี 2546 กำหนดไว้ที่ 23.20 บ./กก. และตัวละ 5.00 บาท ตามลำดับ

⁴ไม่รวมไข่บุบ ไข่แตก ไข่ร่วง ซึ่งเกษตรกรนำมาบริโภคในครัวเรือนเป็นประจำทุกวัน

การเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตระหว่างโรงเรือนเปิดกับโรงเรือนปิด

ในช่วงหลังเกิดโรคใช้หวัดนก (ข้อมูลเฉลี่ยในรอบปี 2548) เมื่อไม่มีการปรับเปลี่ยนโรงเรือน (แบบเปิด) และปรับไปเป็นโรงเรือนปิด ผลแสดงไว้ในตารางที่ 21 ปรากฏว่า การผลิตไข่เมื่อเลี้ยงไก่ในโรงเรือนปิดมีต้นทุนเพิ่มขึ้น 7.8% (565.67 vs. 524.99 บาท/ตัว) ทั้งนี้เพราะโรงเรือนปิดมีต้นทุนการก่อสร้างสูงกว่า รวมทั้งยังต้องใช้ระบบไฟฟ้า และอุปกรณ์ เช่น พัดลม เยื่อกระดาษระเหยน้ำ (cooling pad) ป้อนน้ำ ฯลฯ ประกอบด้วย ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่าย (ค่าเสียโอกาสการลงทุน ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเสื่อมของโรงเรือน ฯลฯ) เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ เนื่องจากไก่ไข้อยู่ในสภาพอุณหภูมิที่พอเหมาะจึงกินอาหารได้มาก ให้ไข่ได้เพิ่มขึ้น ต้นทุนค่าอาหารจึงสูงขึ้นอย่างชัดเจน (19.53 บาท/ตัว) ซึ่ง ฌฐพล (2544) รายงานว่า อัตราการให้ไข่ของโรงเรือนปิดจะสูงกว่าโรงเรือนเปิดประมาณ 5.4% (ส่วนการศึกษาในครั้งนี้ได้ผลผลิตไข่เพิ่มขึ้น 6.6%) ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่าโรงเรือนปิดมีความสม่ำเสมอของอุณหภูมิ ทั้งในช่วงกลางวันและกลางคืน ทำให้ไก่ไข่ไม่ต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมเหมือนกับโรงเรือนเปิด ส่งผลให้แม่ไก่มีสุขภาพดี และให้ผลผลิตดีกว่าการเลี้ยงในโรงเรือนเปิด อย่างไรก็ตาม การเลี้ยงไก่ไขในโรงเรือนเปิดก็สามารถให้ผลผลิตดีได้เช่นกัน หากมีการเลี้ยงดูและการจัดการฟาร์มอย่างถูกต้อง (จักษวัชร, 2547) ถึงแม้ว่าโรงเรือนปิดจะมีรายได้จากการขายไข่มากกว่าโรงเรือนเปิด แต่ให้ผลกำไรไม่ต่างกัน โดยมีแนวโน้มว่าจะได้กำไรลดลงด้วย (~ 0.01 บาท/ฟอง) ทั้งนี้เนื่องจากการเลี้ยงไก่ในโรงเรือนปิดมีต้นทุนการผลิตสูงกว่าโรงเรือนเปิดดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

อนึ่ง ต้นทุนการผลิตของโรงเรือนปิดและโรงเรือนเปิดที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่ามีค่าสูงกว่ารายงานของฌฐพล (2544; 565.67 vs. 400.64 และ 524.99 vs. 379.02 บาท/ตัว เมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรือนปิดกับโรงเรือนเปิด ตามลำดับ)

อย่างไรก็ดี จากการสำรวจข้อมูลฟาร์มไก่ไขใน จ.เชียงใหม่ จำนวน 12 รายข้างต้น ซึ่งจะเห็นว่าเกษตรกรมีกำไรจากการดำเนินธุรกิจไม่สูงนัก กล่าวคือ ได้กำไรเฉลี่ยฟองละ 0.01-0.04 บาท หรือประมาณวันละ 30-120 บาท/คร้วเรือน (เลี้ยงเฉลี่ยครอบครัวละ 4,000 ตัว) แต่ที่เกษตรกรยังคงเลี้ยงไก่ต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรจะได้รับส่วนผลพลอยได้ เช่น ไข่บวบ ไข่ร้าว หรือไข่แตกรวมทั้งไก่ที่ไม่ไข่หรือแม่ไก่คัดทิ้ง โดยนำมาทำอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นประจำทุกวัน นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายบางส่วน เช่น ค่าเสียโอกาส ค่าน้ำที่ใช้ในครัวเรือน ค่าแรงงานของเจ้าของกิจการ ได้นำมาคิดรวมกับต้นทุนครั้งนี้ด้วย จึงทำให้ผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจค่อนข้างต่ำ

ตารางที่ 21 ต้นทุนการผลิตและผลกำไรของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ใน จ. เชียงใหม่ เมื่อไม่มีการปรับเปลี่ยน (เป็นแบบเปิด) และปรับไปเป็น โรงเรือนปิดในช่วงหลังเกิดโรคไข้หวัดนก (ข้อมูลเฉลี่ยในรอบปี 2548)

ประเภทโรงเรือน	เปิด ¹⁾	ปิด ²⁾	ต้นทุนเปลี่ยนแปลง (+/-)
	← (บ./ตัว/ปี) →		
ต้นทุนผันแปร			
ค่าแรงงาน	9.48	11.57	2.09
ค่าพันธุ์	123.50	123.50	0
ค่าอาหาร	320.87	340.40	19.53
ค่ายาและสารฆ่าเชื้อ	5.18	6.97	1.79
ค่าน้ำและค่าไฟฟ้า	4.55	10.44	5.89
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	6.89	11.31	4.42
ค่าอุปกรณ์	1.84	1.85	0.01
ค่าซ่อมแซม	2.04	2.26	0.22
ค่าเสียโอกาสเงินทุน (10%)	47.44	50.83	3.39
ต้นทุนคงที่			
ค่าเช่าที่ดิน	1.04	1.18	0.14
ค่าเสื่อมโรงเรือน	1.09	2.38	1.29
ค่าเสียโอกาสโรงเรือน (10%)	1.07	3.02	1.95
รวมต้นทุน	524.99	565.67	40.68
ต้นทุนหลังหักผลพลอยได้ ³⁾	455.91	496.61	40.70
รายได้การขายไข่	459.81	500.75	40.94
อัตรากาไร (%)	73.45	80.08	6.63
ทุนการผลิตไข่ (บ./ฟอง)	1.70	1.69	0.01
กำไร ⁴⁾ (บ./ตัว/วัน)	0.01	0.01	0
(บ./ฟอง)	0.02	0.01	-0.01

¹⁾เปิด คือ โรงเรือนเปิดของผู้เลี้ยงไก่ไข่ที่ไม่เปลี่ยนแปลงโรงเรือนหลังเกิดวิกฤตการณ์ไข้หวัดนก (ปี 2548)

²⁾หลัง คือ โรงเรือนของผู้เลี้ยงไก่ไข่ที่เปลี่ยนแปลงเป็นโรงเรือนปิดหลังเกิดวิกฤตการณ์ไข้หวัดนก (ปี 2548)

³⁾ผลพลอยได้ คือ ไข่ปลดกระวางและมูลไก่ ในปี 2548 กำหนดไว้ที่ 25.20 บ./กก. และตัวละ 6.00 บาท ส่วนปี 2546 กำหนดไว้ที่

23.20 บ./กก. และตัวละ 5.00 บาท ตามลำดับ

⁴⁾ไม่รวมไข่บูน ไข่แตก ไข่ร้าว ซึ่งเกษตรกรนำมาบริโภคในครัวเรือนเป็นประจำทุกวัน

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นต่อปัญหาโรคไข้วัดคนก

จากการระบาดของโรคไข้วัดคนกเมื่อต้นปี 2547 ที่ผ่านมา โดยได้ใช้มาตรการของ OIE คือ ทำลายสัตว์ปีกทุกชนิดในรัศมี 5 กม. จากจุดเกิดโรค และห้ามเคลื่อนย้ายสัตว์ปีกทุกประเภท รวมถึงไข่ไก่ในพื้นที่ 50 กม. ได้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ปีกและธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก เช่น ผู้ผลิตปัจจัยการผลิต (ผู้ค้า ผู้แปรรูป และผู้ประกอบการ เป็นต้น) ทำให้เกิดความเสียหายอย่างมหาศาล ทั้งด้านทรัพย์สิน เงินงบประมาณ พันธุ์สัตว์ (เนื้อและไข่ของสัตว์ปีก) จิตใจ และภาพพจน์ของประเทศ (สุชนและคณะ, 2548) เมื่อสอบถามถึงข้อเสนอแนะจากเกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ไข่ใน จ.เชียงใหม่ ทั้งที่ถูกและไม่ถูกทำลายในช่วงประมาณ 6 เดือน และ 1½ ปีหลังจากรัฐฯ ใช้มาตรการข้างต้น (แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 และ 2 ตามลำดับ) โดยเป็นคำถามแบบปลายเปิด ผลสรุปรายประเด็นซึ่งประเด็นหลักจากเกษตรกรแต่ละราย แสดงไว้ในตารางที่ 22 ปรากฏว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามชุดที่ 1 ต้องการให้ภาครัฐฯ ดำเนินการตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) จัดฝึกอบรมและแนะนำความรู้ให้ (23.2%) 2) ให้ตรวจผลการติดเชื้อก่อนการทำลาย (18.8%) 3) จ่ายเงินชดเชยแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบทุกราย (14.5%) 4) เงินชดเชยและเงินช่วยเหลือที่ได้รับจากรัฐฯ น้อยเกินไป (11.6%) ส่วนข้อเสนอแนะเรื่องการนำเสนอข้อมูลจริง ให้ประกันราคาผลผลิต แหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ตลอดจนการจัดหาอาชีพรองรับ มีจำนวนเล็กน้อย (2.9-8.7% ของกลุ่มตัวอย่าง) อย่างไรก็ตามในระยะถัดมาได้สอบถามกับเกษตรกรอีกครั้งถึงข้อเสนอแนะที่มีต่อภาครัฐฯ (แบบสอบถามชุดที่ 2) ผลปรากฏว่า ผู้เลี้ยงไก่ไข่ยังต้องการให้มีการฝึกอบรมมากที่สุดอีกเช่นกัน (33.3%) แต่จะมีประเด็นด้านเงินช่วยเหลือที่ระบุว่า มีจำนวนน้อยไป (16.7%) จัดหาแหล่งเงินกู้ให้ (16.7%) และจัดหาอาชีพใหม่รองรับ (16.7%) เพิ่มมากขึ้น ซึ่งในข้อเสนอความคิดเห็นคราวแรก เกษตรกรไม่ได้ให้ความสำคัญ

การที่ผู้เลี้ยงไก่ไข่ให้ความคิดเห็นว่า ภาครัฐฯ จ่ายเงินชดเชยและเงินช่วยเหลือน้อยเกินไปนั้น เป็นเพราะเกษตรกรเห็นว่า เงินชดเชยและเงินช่วยเหลือที่ได้รับไม่คุ้มค่ากับราคาพันธุ์ไก่อาหาร รวมทั้งค่าเสียโอกาสต่างๆ ผู้เลี้ยงไก่ไข่จึงอยากให้ภาครัฐฯ จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เนื่องจากเกษตรกรรายย่อยไม่สามารถไปขอสินเชื่อกับธนาคารหรือสถาบันการเงินได้ ส่วนใหญ่จะขาดหลักทรัพย์เพื่อค้ำประกันการขอกู้เงิน ส่งผลให้เกษตรกรรายย่อยบางรายต้องเลิกอาชีพนี้ไปโดยปริยาย

สำหรับข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่จากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวต่อภาคเอกชน ซึ่งได้แก่ บริษัทเอกชนที่ทำอาชีพด้านธุรกิจการผลิตสัตว์ (เบทาโกร ซีพี และอาร์พีเอ็ม เป็นต้น) พบข้อเสนอแนะเฉพาะการสอบถามครั้งแรก (แบบสอบถามชุดที่ 1) โดยกลุ่มตัวอย่างข้างต้นต้องการให้ภาคเอกชนช่วยผลักดันมาตรการการเคลื่อนย้ายสัตว์ปีกและการใช้วัคซีน รวมทั้งการให้ความรู้

สำหรับข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่จากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวต่อภาคเอกชน ซึ่งได้แก่ บริษัทเอกชนที่ทำอาชีพด้านธุรกิจการผลิตสัตว์ (เบทาโกร ซีพี และอาร์พีเอ็ม เป็นต้น) พบข้อเสนอแนะเฉพาะการสอบถามครั้งแรก (แบบสอบถามชุดที่ 1) โดยกลุ่มตัวอย่างข้างต้นต้องการให้ภาคเอกชนช่วยผลักดันมาตรการการเคลื่อนย้ายสัตว์ปีกและการใช้วัคซีน รวมทั้งการให้ความรู้เรื่องไข้หวัดนกและเรื่องโรงเรือนปิด เพราะผู้เลี้ยงไก่ไข่เหล่านี้ ส่วนหนึ่งเลี้ยงแบบมีสัญญาผูกพันกับบริษัท (contract farming) กล่าวคือ บริษัทจะนำพันธุ์ไก่ อาหารและยามาให้ จากนั้นจะนำผลผลิต (ไข่ไก่) ไปจำหน่าย จึงอยากจะทำให้บริษัทที่เป็นคู่สัญญาดังกล่าวมาร่วมให้ความรู้ และชักจูง/ผลักดันมาตรการต่างๆ ที่ยากต่อการปฏิบัติหรือเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ ในลักษณะของการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ส่วนข้อเสนอแนะต่อสื่อมวลชนนั้น ผู้เลี้ยงไก่ไข่ก็ประสงค์จะให้สื่อมวลชนเสนอข่าวที่ไม่ทำให้ประชาชนตื่นตระหนก การเสนอข่าวควรเป็นข้อมูลที่ชัดเจน สามารถพิสูจน์ได้ทางวิทยาศาสตร์

ตารางที่ 22 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ต่อภาครัฐบาล เอกชนและสื่อมวลชน

แบบสอบถาม	ชุดที่ 1 ^{1/}		ชุดที่ 2 ^{2/}	
	(n=69)	(%)	(n=12)	(%)
ต่อภาครัฐบาล				
ให้ตรวจผลการติดเชื้อก่อนการทำลาย	13	18.8	1	8.3
จัดอบรม แนะนำให้ความรู้แก่ประชาชน	16	23.2	4	33.3
นำเสนอข้อมูลจริงและไม่ปกปิด	4	5.8	1	8.3
ให้จ่ายเงินชดเชยแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบทุกราย	10	14.5	0	0
เงินชดเชยและเงินช่วยเหลือน้อยเกินไป	8	11.6	2	16.7
ให้ประกันราคาผลผลิตแทนภาคเอกชน	5	7.3	0	0
ให้จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยถูก	2	2.9	2	16.7
จัดหาอาชีพรองรับ	6	8.7	2	16.7
ต่อภาคเอกชน				
ผลักดันมาตรการการเคลื่อนย้ายสัตว์ปีกและการใช้วัคซีน	1	1.5	0	0
ให้ความรู้เรื่องไข้หวัดนก/โรงเรือนปิด	2	2.9	0	0
ต่อสื่อมวลชน				
ไม่ควรเสนอข่าวที่ทำให้ตื่นตระหนก	2	2.90	0	0

^{1/} สํารวจในเดือนกรกฎาคม 2547 – กรกฎาคม 2548

^{2/} สํารวจในเดือนมีนาคม – ธันวาคม 2549